

УДК 351.746.2

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ У ЗДІЙСНЕННІ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

С. О. Михальчук

студентка 2 курсу, навчально-науковий інститут права

Науковий керівник – к.пед.н., доцент В. І. Гришко

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті досліджено особливості законодавчого закріплення приватної детективної діяльності. Проаналізовано дефініції понять «приватна детективна діяльність» і «приватний детектив» та запропоновано їх авторську інтерпретацію. Наведено переваги та недоліки приватної детективної діяльності.

Ключові слова: приватний детектив, приватна детективна діяльність, проект Закону, нормативно-правове регулювання, легалізація, переваги та недоліки.

В статье исследованы особенности законодательного закрепления частной детективной деятельности. Проанализированы дефиниции понятий «частная детективная деятельность» и «частный детектив» и предложено их авторскую интерпретацию. Приведены преимущества и недостатки частной детективной деятельности.

Ключевые слова: частный детектив, частная детективная деятельность, проект Закона, нормативно-правовое регулирование, легализация, преимущества и недостатки.

The article examines the features of the legislative consolidation of private detective work. The definitions of the concepts "private detective activity" and "private detective" are analyzed and their author's interpretation is offered. The advantages and disadvantages of private detective work are given.

Keywords: private detective, private detective activity, draft Law, normative-legal regulation, legalization, advantages and disadvantages.

На сьогодні питання щодо легалізації діяльності приватних детективів в Україні є актуальним, адже досі не прийнято єдиного закону щодо врегулювання цієї проблеми. На цей час Проект Закону «Про приватну детективну діяльність» № 3010 від 04.02.2020 р. включено до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання (№ 1708-IX від 07.09.2021 р.). Досі тривають дискусії фахівців-практиків та науковців щодо доцільності законодавчого закріплення такого виду діяльності та переваг і недоліків роботи приватних детективів.

Метою нашої роботи є здійснення дослідження професії приватного детектива, визначення недоліків та переваг професії.

Попереднє вивчення цього питання здійснювали: В. І. Франчук, Н. Я. Михаліцька, П. Я. Пригунов, С. І. Мельник, М. Й. Штангрет, А. М. Волинська, Д. Г. Мулявка, В. І. Цимбалюк та інші.

В ході здійснення нашого дослідження було визначено, що існує ціла низка дефініцій поняття «приватний детектив» та його діяльності. Зокрема, вчений С. С. Юрко зазначає, що детектив – це фізична особа, що має в наявності свідоцтво на право реалізації приватної детективної діяльності та внесена в реєстр детективів України [1].

Професор В. І. Цимбалюк вважає, що загалом приватна детективна діяльність – це надання на договірній основі послуг фізичним та юридичним особам в цілях захисту законних прав та інтересів [2, С. 6], а приватний детектив – це фізична особа-підприємець, яка здійснює приватну детективну (розшукову) діяльність [2, С. 10].

У проєкті Закону України № 3726 від 13.04.2017 р. було зазначено, що приватний детектив – це є фізична особа, що здійснює розшукову детективну діяльність, а приватна детективна діяльність (розшукова) – дозволена органами Національної поліції України незалежна професійна діяльність приватних детективів або детективних агентств щодо надання клієнтам на договірній платній основі детективних послуг задля захисту їхніх прав та інтересів на підставах, що передбачені законодавством [3].

У проєкті Закону України № 3010 від 04.02.2020 р. визначення поняття «приватний детектив» відсутнє взагалі. Найвні лише у ст. 3 кваліфікаційні вимоги – це фізична особа, що є громадянином України, має повну вищу юридичну освіту або за спеціальністю «правоохоронна діяльність», володіє державною мовою, має стаж в галузі права або правоохоронної діяльності терміном 3 роки, має пройдене навчання задля зайняття приватною детективною діяльністю та свідоцтво про право на заняття приватною детективною діяльністю. Поняття «приватна детективна діяльність» запропоновано визначати як незалежну професійну діяльність приватного детектива або агентства щодо надання замовникам послуг задля забезпечення їх захисту прав на договірній платній основі в порядку визначеному законодавством [4].

На нашу думку, визначення «приватний детектив» повинне мати місце у законі, зокрема у статті 1. «Визначення основних термінів» було б доречно його запропонувати. Вважаємо, що приватний детектив – це особа, що відшуковує, отримує та накопичує необхідну інформацію методами, що не суперечать законодавству, задля захисту права осіб, що звернулися по допомогу. А приватна детективна діяльність – це незалежна професійна діяльність приватного детектива або агентства, що здійснюється з метою захисту прав та інтересів клієнта за допомогою сукупності певних засобів розшуку, передання, аналізу інформації у порядку, визначеному законодавством.

Як і в будь-якій професії існують певні переваги та недоліки, що допомагають при ознайомленні з певним видом діяльності та розумінням сутності професії.

Щодо переваг професії детектива, то їх чимало, це насамперед захоплююча професія, цікава та інтелектуальна для тих, хто любить розгадувати найрізноманітніші загадки з реального життя. У кожній справі детектив розвивається, тренує свої аналітичні якості, пам'ять та досягає життєвого досвіду, що в подальшому полегшує і пришвидшує розкриття подібних справ. Ця професія всеохоплююча, бо задіяна у всіх життєвих сферах. Стаючи детективом мимоволі стаєш знавцем з юриспруденції, медицини, психології, аналітики, програмування тощо. На цей час професія приватного детектива все більше і більше набирає популярності. Детектив завдяки своїй професійній діяльності самовдосконалюється та здійснює самоосвіту. Вагомою перевагою також є незалежність у роботі, тобто детектив має право обирати справи та планувати свою роботу. Також важливим чинником є високооплачуваність професії, адже послуги детективів недешеві.

Додатковою перевагою у сьогоднішньому розумінні цієї професії є забезпечення здорового фізичного стану самому детективу, адже він повинен бути завжди у хорошій фізичній та здоровій формі задля швидшого та ефективнішого розв'язування різних завдань. Також завдяки своїй професії детектив є добре ознайомленим та освіченим у законодавстві країни, що може допомогти йому у будь-якій навіть побутовій ситуації уникнути певних непорозумінь чи конфліктів.

Однак є і недоліки. Зокрема, це нестабільний дохід, бо він залежить від наявності та кількості справ клієнтів. Також, це ненормований робочий день, адже нерідко у діяльності детектива в різний час «впливають» нові робочі подробиці, докази справи, які необхідно дослідити для розкриття правопорушень. Також діяльність детектива потребує значних капіталовкладень задля здійснення роботи на належному рівні, зокрема це витрати на транспорт, певну техніку, різні курси навчання щодо користування певними технічними засобами, що є необхідними для роботи детектива, обладнання, зв'язок та інші не менш важливі речі потрібні для беззаперечного здійснення приватної детективної діяльності.

Значним недоліком професії є конкуренція, адже суб'єкти приватної детективної діяльності – це ті, хто працюють поодиночки та детективні бюро, де працюють цілими командами. Також детективи володіють та працюють з різноманітною інформацією, що може спричинити суворе порушення законодавства, тому важливо бути спостережливим та обережним аби не видати себе.

Загалом детектив працює з конфіденційною інформацією, що автоматично робить його діяльність небезпечною, адже чим більше детектив щоразу дізнається інформації про правопорушника тим більше злочинець починає запобігати подальшому розкриттю справи здебільшого завдяки різним негуманним методам, що суперечать законодавству держави та здійснюють певну шкоду задля невикриття правди.

Щодо емоційних видів недоліків, то професія є виснажливою, стресовою, часто небезпечною, може здійснювати значний вплив на особисте життя. У детективів немає права на помилку, і часто коли детективи не виправдовують сподівань клієнта, зв'язок між ними стає напруженим, тому детективу необхідно стримувати себе та знаходити підходи задля усунення та урегулювання конфліктів.

Важливим недоліком у професії виступає неузгодженість у законодавстві. Це означає, що є проблемні моменти, які потребують доопрацювання з метою деталізованого роз'яснення визначення правових засад організації та здійснення приватної детективної діяльності, спрямованої на забезпечення захисту прав фізичних та юридичних осіб.

Отже, підсумовуючи вищесказане про діяльність приватного детектива, можна дійти висновку, що детективна діяльність – це професія, що має безліч дефініцій свого трактування, але, на наш погляд, найголовнішим у ній є те, що вона є процесом пошуку інформації задля захисту прав фізичних та юридичних осіб, отже, вона потребує повної самовіддачі інтересу та багато часу зі сторони детектива. Також, як і кожна діяльність, вона має свої плюси і мінуси. Щодо урегулювання діяльності професії на належному законодавчому рівні, то вважаємо за необхідне прийняти Проект Закону «Про приватну детективну діяльність» № 3010 від 04.02.2020 р. з подальшим доопрацюванням відповідних зауважень та поправок.

1. Юрко С. С. Недержавна охоронна і правоохоронна діяльність в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / Юрко Сергій Сергійович. Одеса, 2017. 250 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7216/Diss.pdf?sequence=4&isAllowed=y> (дата звернення: 15.09.2021). 2. Цимбалюк В. І. Приватна детективна діяльність : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Львів : ФОП Піча С. В., Новий Світ – 2000, 2019. 118 с. 3. Про приватну детективну (розшукову) діяльність : проект Закону України № 3726 від 13.04.2017 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ЖН2VI00G> (дата звернення: 15.09.2021). 4. Про приватну детективну діяльність : проект Закону України № 3010 від 04.02.2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68051 (дата звернення: 15.09.2021).